

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Irina Skorobogatova

FS050

EUROOPA LIIDU TOLLISEADUSTIKU MUUTMISE
TAGAJÄRJED: VABATSOONIDE TEGEVUSE
ALTERNATIIVID 2011. AASTAL

Lõputöö

Juhendaja:

Darja Denissova, Bac

Tallinn 2008

SISUKORD

ANNOTATSIOON	3
SISSEJUHATUS	4
1. ÜLEVAADE VABATSOONIDEST.....	7
1.1. Vabatsoonide loomine	7
1.1.1. Loomise ajalooline taust	7
1.1.2. Vabatsoonide loomise põhjused	8
1.2. Vabatsoonide toimimise põhimõtted	9
1.3. Eesti vabatsoonid	11
1.3.1. Vabatsoonide loomise tingimused ja vabatsoonis tegutsemise reeglid	11
1.3.2. Vabatsoonide tüübid	13
1.3.3. Eestis tegutsevad vabatsoonid	15
2. SILLAMÄE JA VALGA VABATSOONIDE TEGEVUSE ALTERNATIIVID 2011. AASTAL.....	17
2.1. Alternatiiv I: üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I kontrolltüübile	17
2.2. Alternatiiv II: tolliladu	19
2.3. Alternatiiv III: ajutine ladustamine.....	21
3. SILLAMÄE JA VALGA VABATSOONIS TEGUTSEVATE ETTEVÕTETE TEGEVUSE ALTERNATIIVIDE ANALÜÜS 2011. AASTAL.....	24
3.1. I alternatiivi analüüs.....	25
3.2. II alternatiivi analüüs	27
3.3. III alternatiivi analüüs.....	29
KOKKUVÕTE	32
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	36
LISAD.....	37

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž Finantskolledž	Kuu ja aasta Juuni 2008
Töö pealkiri Euroopa Liidu tolliseadustiku muutmise tagajärjed: vabatsoonide tegevuse alternatiivid 2011. aastal	
Töö autor: Irina Skorobogatova	allkiri:
Referaat Lõputöö eesmärgiks on leida uuritava probleemi kõige sobivamad lahendused ja nende põhjal teha analüüsi. Analüüsi tegemiseks autor kasutas kaks meetet: küsitlus (ankeet) ja SWOT-analüüs. Lõputöö koosneb kolmest peatükist, kus esimene peatükk räägib vabatsoonidest üldiselt, see tähendab nende saamise ajaloost, tegutsemise põhiprintsiipidest, samuti seal on välja toodud vabatsoonide tüübid ja kuidas see on seotud muudetud EL tolliseadustiku sätetega. Teises peatükis on autori poolt pakutud alternatiivid. Teises peatükis toodud alternatiivide analüüs SWOT-tabelite abil on tehtud kolmandas peatükis. Läbiviidud küsitluse ja tehtud analüüsi andmete põhjal autor tegi järelduse, et kõige sobivaim lahendus II kontrollitüübi vabatsoonide operaatorite jaoks on üleminek I kontrollitüübile. See variant on sobilik põhimõtteliselt sellepärast, et I kontrollitüübi vabatsoonis kehtivad samad maksusoodustused, mis kehtisid II kontrollitüübi vabatsoonis, seega ettevõteted võivad säilitada oma raha. Samas see üleminek on pikk ja keeruline, valdaja peab täitma rida nõudmisi. Teise alternatiivina oli pakutud tolliladu asutamine. Sellise variandi kasutamine annab võimaluse kasutada peaaegu samad maksusoodustused, mis olid II kontrollitüübi vabatsoonis ja on olemas ka võimalus valida tolliladude erinevatest tüüpidest kõige sobivama. Miinuseks on maksusoodustuste puudumine Euroopa Liidu kauba puhul, mis andsid II kontrollitüübi vabatsoonid. Kolmas, viimane alternatiiv, on ajutine ladustamine. Selline variant annab võimaluse valida hoiukoha või tollterminali vahel, kus on võimalik ladustada kaupu ajutiselt. Sellistes kohtades kauba ladustamine võimaldab edasi lükata impordimaksude tasumise aega, kuid puudusena on see, kauba ladustamine on ajaliselt piiratud ning on keelatud kauba võõrandamine/omaniku vahetus. Töö maht on 35 lehekülge. Töö on kirjutatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte on vene keeles. Kasutatud 21 allikat.	
Võtmesõnad : toll, I kontrollitüübi vabatsoon, II kontrollitüübi vabatsoon, tolliladu, tolliterminal, hoiukoht, ajutine ladustamine, SWOT-analüüs.	
Ключевые слова: таможня, свободная зона 1 контрольного типа, свободная зона 2 контрольного типа, таможенный склад, таможенный терминал, место хранения, временное складирование, SWOT-анализ	
Säilitamise koht: raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud: Juhendaja: Darja Denissova allkiri:	

SISSEJUHATUS

Tänapäeva maailmas eksisteerib tuhandeid tsoone, kus kehtib eriline majanduslik kord. Need tsoonid on kasulikud nii eraettevõtetele, kui ka avalikule sektorile. Tavakeeles neid tsoone nimetatakse vabatsoonideks.¹ Selliste tsoonide erinevad liigid pakuvad erilisi võimalusi – ühed vabastavad maksude maksmisest, teised soodustavad ja lihtsustavad kaubandust või tootmist, kuid koos nad mängivad olulist rolli maailma majanduse arendamisel.

Eestis on tänase seisuga kolm vabatsooni – Sillamäe, Muuga ja Valga vabatsoonid. Neil on tähtis koht kohalike regioonide majanduses ja meie riigi eelarve kujundamisel, samuti need vabatsoonid annavad tööd sadadele inimestele, seega kõik muudatused, mis on seotud vabatsoonidega, mõjutavad riigi majandust ja inimeste heaolu. Uurimuse probleem seisneb selles, et orienteeruvalt aastal 2011 jõustub moderniseeritud Euroopa Liidu tolliseadustik (edaspidi EL TS), mis ei sisalda enam juriidilist alust II tüüpi vabatsoonide asutamiseks ja toimimiseks - jäävad alles vaid I tüüpi vabatsoonid, seega II kontrollitüübi vabatsoonide valdajad ja operaatorid peavad analüüsima situatsiooni ja välja töötama adekvaatse tulevikustrateegia.

Vaatamata sellele, et muudetud seadus jõustub alles 2011.aastal, on vaja juba praegu hakata mõtlema selle peale, kuidas esseeisvat probleemi ratsionaalselt lahendada. Igasugused muudatused vajavad aega ja ressursse ning mida varem ettevõtte hakkab otsima alternatiivi, seda parem eelkõige tema jaoks, sest alternatiivide elluviimine võib osutada oodatust kallimaks ja keerulisemaks.

Lõputöö eesmärgina on tuua välja kõik võimalikud II kontrollitüübi operaatorite tegutsemise alternatiivid, mis peavad olema majanduslikult kasulikud ja kehtiva seadusandlusega kooskõlas. Selle eesmärgini jõudmiseks autori ees seisavad järgmised ülesanded: on vaja välja tuua vabatsoonide eksisteerimise tausta, pakkuda võimalikud

¹ Niit, M. 2002. Mis on vabatsoon ja kuidas seal tegutseda? – Eesti majanduse teataja nr 3, 12 lk.

alternatiivid, vabatsoonide operaatorite arvamust teada saada ja selle põhjal teha lõpliku analüüsi.

Uurimistöö hüpoteesina kasutas autor järgmist: II kontrollitüübi vabatsoonide operaatoritel on olemas kasulikud alternatiivid edaspidiseks tegutsemiseks tingimustes, et sellised vabatsoonid lakkavad olemast modifitseeritud EL TS järgi.

Autori teada ei ole Eestis varem II tüüpi vabatsoonide tegutsemise alternatiivvõimalusi teaduslikult uuritud, seetõttu seisneb käesoleva uurimistöö praktiline väärtus uurimise teostamises ja põhjaliku analüüsi tegemises, millest II tüüpi vabatsoonides tegutsevad ettevõtjad saavad lähtuda oma tulevikustrateegia loomisel. Selline analüüs on kasulik nii neile, kui ka Maksu- ja tolliametile, kes võib kasutada selle töö tulemusi analüütilistel eesmärkidel oma tegevuse ümberplaneerimisel, mis on tingitud EL TS sätete muutmisest.

Selle uurimistöö käigus tegi autor II kontrollitüübi vabatsooni ettevõtete-operaatorite tegevuse jätkamist võimaldavate alternatiivide analüüsi. Töö kirjutamise käigus analüüsiti probleemi võimalikke lahendusi, neid mis võiksid olla kasulikud ettevõtetele nende majanduslikust seisukohast lähtudes ja mis oleksid lubatud EL Tolliseadustiku ja teiste õigusaktidega.

Käesoleva uurimistöö raames viidi autori poolt läbi küsitlus II kontrollitüübi vabatsoonide ettevõtete-operaatorite seas. Küsitlusel oli mitu eesmärki: 1) selgitada välja ettevõtete peamised arengu- ja tegevussuunad; 2) määratleda operaatorite isiklik arvamus uuritava küsimuse kohta. Saadud andmeid kasutas autor võimalike alternatiivide analüüsi koostamiseks.

Peale küsitluse põhjal tehtud analüüsi, kasutati püstitatud ülesannete täitmiseks ja eesmärgi saavutamiseks ka Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktide, Maksu- ja tolliameti materjalide ning samateemalise kirjanduse analüüsi.

Uurimistöös kajastatavat teemat peegeldavad kõige paremini järgmised märksõnad: toll, I kontrollitüübi vabatsoon, II kontrollitüübi vabatsoon, tolliladu, tolliterminal, hoiukoht, ajutine ladustamine, SWOT-analüüs.

Uurimistöö sisu on esitatud kolmes peatükis. Esimeses peatükis avatakse vabatsoonide olemus, analüüsitakse vabatsoonide vajalikkust Eesti majanduses, tuuakse välja vabatsoonide tekkimise põhjused ja kirjeldatakse vabatsoonide tüüpe. Selles peatükis on samuti lühiülevaade Eestis tegutsevatest vabatsoonidest. Teises peatükis on autoripoolsed võimalikud alternatiivid, seejuures on kirjeldatud nende põhijooni ja elluviimise võimalusi. Kolmandas, empiirilises osas, on analüüsitud 2. peatükis kirjeldatud variante SWOT-analüüsi abil. Selles peatükis on samuti kasutatud küsitluse abil saadud andmeid.

1. ÜLEVAADE VABATSOONIDEST

Paljudes riikides on loodud regionaal- või majanduspoliitilistel eesmärkidel kõikvõimalikke tollitsoone, maksuvabu tsoone, erimajandus- ja vabakaubandustsoone, mida kõnekeeles nimetatakse ka vabatsoonideks. Maailmas tegutseb tuhandeid vabatsoone, nende hulka kuuluvad ka kolm Eesti vabatsooni.

1.1.Vabatsoonide loomine

1.1.1. Loomise ajalooline taust

Saksamaa Hamburgi linna võib pidama maailma kõige vanimaks vabatsooniks. Juba XIII sajandil Hamburgile oli antud vastavad load Hansa Liidu poolt.² Kuid esimene ametlik vabatsoon loodi 1980.aastate alguses Hiina Rahvavabariigis Shenzhen'i linnas, Hong-Kong'i lähedal.³ Vabatsoon loodi selleks, et katsetada kas kapitalism saab tekkida maal, kus eksisteerib „hiinanäoline sotsialism”. Katse oli edukas. Väikesest Shenzheni alevikust 20 aasta jooksul kasvas välja linn elanike arvuga üle 10 mlj. See on kõige tuntuim ja edukaim Hiina Rahvavabariigi vabatsoon.

Katse edukus andis teistele riikidele tõuke hakata looma oma vabatsoone. Need loodi Brasiilias, Indias, Iraanis, Jordaanias, Peruus, Kasahstanis, Pakistanis, Poolas, Venemaal, Ukrainas, sellistes vabatsoonides kehtisid erinevad maksusoodustused.

Euroopa Liidus vabatsoonide kasutamise eelised olid samuti hästi vastuvõetud. Näiteks, alates 1982. aastast Suurbritannia hakkas asutama nn vaba-lennujaamasid (Liverpoolis, Birminghamis, Cardiffis, Southamptonis, Prestrichis ja Belfastis), et laiendada tööpõu

² Lee, C. 2005. Development of Free Economic Zones and Labor Standards: A Case Study of Free Economic Zones in Korea. New York: Cornell University, 3

³ Overview of Shenzhen. <http://english.sz.gov.cn/gi/> 25.03.2008

hõivamist ja aktiveerida kaubandust.⁴ Praegusel hetkel Euroopa Liidus eksisteerib 72 vabatsooni, nendest 52 on I kontrollitüübi vabatsoonid ja 20 on II kontrollitüübi vabatsoonid.⁵ Suurim arv vabatsoone on Tšehhis, kus neid on 9, millest 8 on I kontrollitüübi ja 1 kuulub II kontrollitüübi alla.

1.1.2 Vabatsoonide loomise põhjused

Iga ettevõtte tahab suurendada oma kasumit, iga riik omakorda riigieelarvet. Riik loob kõikvõimalikke vabatsoone selleks, et soodustada ettevõtlust, kaubandust või tootmist, mis omakorda suurendab ka maksude laekumist.

Tavaliselt luuakse vabatsoone seal, kus käib aktiivne majandustegevus ja ümbritsev piirkond omab küllaldaselt suurt majanduslikku tagamaad. Samuti peavad vabatsooni loomiseks olema vastavad tingimused: töajõud, hooned, rajatised, teed, tootmis- ja ladustamisvõimalused, eraldatus muust tolliterritooriumist ning järelevalvesüsteem. Sellepärast neid luuaksegi sadamates, lennujaamades või transpordisõlmedes, mis paiknevad vahetult riigipiiri ääres.

Mida tahavad saavutada riigid vabatsoone luues? Millised on nende eesmärgid? Eesmäärke on võimalik jagada kahte gruppi: esiteks, eesmärgid, mis on olulised eraettevõtetele ja teiseks eesmärgid, kuhu püüdlevad riigid.

Vabatsoonide loomise põhjused riikide vaatenurgast lähtudes⁶:

- Välisinvestorite kaasamine;
- Uute töökohtade loomine;
- Ekspordi soodustamine;

⁴ Csiszarik, M. 2005. Some specific features of european tree economic zones. Miskolc-Egyetemváros: University of Miskolc, 2

⁵Free zones in existence and in operation in the Community, as notified by the Member States to the Commission
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/procedural_aspects/imports/free_zones/list_freezones.pdf 30.03.2008

⁶ Макогон, Е., Лысенко, Е., Кравченко, В. 2004. Региональные экономические связи и свободные экономические зоны. Донецк: Альфа Пресс, 20

- Impordi vähendamine (eeldades, et tooteid valmistatakse kohapeal);
- Vähearenenud piirkondade majanduslik areng;
- Infrastruktuuri arendamine.

Vabatsoonide loomise põhjused ettevõtete vaatevinklist⁷:

- Kaubavoogude suurendamine;
- Kulude vähendamine (erinevate maksusoodustuste kasutamise võimalus);
- Riigi infrastruktuuri kasutamise võimalus;
- Aja säästmine (bürokratia vähendamine);
- Kõrgkvalifitseeritud tööjõu kasutamise võimalus.

Vabatsooni korralik olemine sõltub kõigepealt riigist, selleks, et vabatsoonid saaksid korralikult eksisteerida, on vaja, et poliitiline olukord riigis oleks stabiilne, teatud tingimused peavad olema täidetud (nt sadamate korrasolek).

1.2. Vabatsoonide toimimise põhimõtted

Nagu oli juba mainitud, vabatsoonid annavad ettevõtjatele võimaluse hoida kokku oma raha, kuid samal riigid võivad muuta investeerimiskeskonna atraktiivsemaks ja soodustada ettevõtlust. Missuguseid soodustusi annavad vabatsoonid? Alljärgnevalt on toodud mõned näited vabatsoonides kehtivatest soodustustest.

Kauba paigutamine vabatsooni võimaldab⁸:

- edasi lükata kauba importimisel kogutavate tasumist;
- edasi lükata kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist (nt impordi litsentsid) kuni kauba vabasse ringlusse lubamiseni või mõnele muule tolliprotseduurile suunamiseni;
- ladustada Eestit läbivaid ühendusväliseid kaupu (vältides maksude tasumist ning kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist);

⁷ Макогон, Е., Лясенко, Е., Кравченко, А. *op.cit.*

⁸ Denissova, D. Vabatsoon ja vabaladu. <http://www.emta.ee/?id=858> 20.03.2008

- rakendada eksporditoetuste alla kuuluva ühenduse kauba suhtes selle vabatsooni toimetamisest tulenevalt kauba ekspordi tolliprotseduuriga kaasnevaid meetmeid (nt eksporditoetuste väljamaksmine);
- võõrandada vabatsooni paigutatud kaupa soodsatel tingimustel.

Esiteks, kauba paigutamine vabatsooni võimaldab lükata edasi impordimaksude tasumist⁹. Sellest soodustusest on abi siis, kui ettevõtjal puudub kauba toimetamise hetkel (tingimusel, et *Incoterms*-i järgi tema ise peab maksud ära maksma) maksude tasumiseks vajalik rahasumma. Samuti on see abiks nendele, kes on ostnud kaupu, aga ei saa neid kohe realiseerida, sest ostjat pole veel leitud. Ettevõtja paigutab kauba vabatsooni, ei tarvitse kohe maksta impordimaksu, kuni on leidnud oma kaubale ostja. Kui see on leitud, ettevõtte müüb oma kauba, raha laekub arvele ja ta maksab ära kõik vajalikud maksud. Selle meetme rakendamine ei too tõsiseid riske riigi jaoks, kuid ettevõtjale see on väga hea võimalus oma kaubavoogude efektiivsemaks korraldamiseks. Vabatsoon ettevõtja jaoks on nagu kaupade konsolideerimiskeskus, mis võimaldab kauba võõrandada peale ostja leidmist.

Teiseks, kauba paigutamine vabatsooni võimaldab lükata edasi kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist (nt impordi litsentsid) kuni kauba vabasse ringlusse lubamiseni või mõnele muule tolliprotseduurile suunamiseni.¹⁰ Kui tarnitud kauba puhul kehtivad koguselised piirangud, importimisel tuleb esitada impordilitsents (nt Põhja-Korea päritolu teatavatele tekstiiltoodetele¹¹), niisuguse kauba paigutamine vabatsooni võimaldab lükata edasi litsentsi esitamist. Kui koguline kvoot on juba selleks ajaks suletud, siis ettevõtte võib paigutada kaupa vabatsooni, ära oodata kuna kvoot jälle avaneb ja siis lasta kaup vabasse ringlusse. Riigi jaoks kahjumit ei ole, sest tegu on ainult ajalise viivitusega, ettevõtte aga saab vältida erinevaid lisakulutusi, mis võiksid tekkida näiteks vajadusest kaup tagasi saata.

Kolmandaks, see võimaldab ladustada Eestit transiidina läbivaid ühenduseväliseid kaupu, samal ajal vältides maksude tasumist ning kaubanduspoliitiliste meetmete rakendamist. Eestimaa geograafiline asukoht on soodne transiidi- ja logistikaärile, seega on vabatsooni

⁹ Denissova, D. *op.cit.*

¹⁰ Denissova, D. *op.cit.*

¹¹ Maksu- ja tolliamet. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt väljastatavate litsentsi- ja järelevalvedokumentide esitamisest tollile 2008. aastal. <http://www.emta.ee/?id=23587> 20.03.2008

kasutamise võimalus Eesti majandusele väga kasulik. Riigi jaoks tähendab see majanduse kasvu, sest ettevõtted, mis tegelevad transiidiäri, kasutavad head võimalust, nad hakkavad kasutama riigi infrastruktuuri ja tegema investeeringuid selle arendamiseks ja uuendamiseks.

Neljandaks, see võimaldab rakendada eksporditoetuste alla kuuluva ühendusekauba suhtes selle vabatsooni toimetamisest tulenevalt kauba ekspordi tolliprotseduuriga kaasnevaid meetmeid (nt eksporditoetuste väljamaksmine)¹². Mõned kaubad (nt suhkur, piim- ja piimatooted, vein jms) sattuvad EL Komisjoni määruse alla, mis kehtestab eksporditoetuse/eelfinantseerimise maksmise korra, seega sellise kauba paigutamine vabatsooni tähendab, et ettevõtja saab toetuse riigi poolt¹³. See võimalus on eriti kasulik neile, kes pidevalt tegeleb määruses kirjeldatavate toodete eksportimisega. Näiteks, ühise põllumajanduspoliitika alla kuuluva kauba (nn *CAP* kaup) paigutamine vabatsooni eksportimise eesmärgil võimaldab eksporditoetuse kättesaamist vaatamata sellele, et kaup on veel EL territooriumist lahkumata.

1.3. Eesti vabatsoonid

1.3.1. Vabatsoonide loomise tingimused ja vabatsoonis tegutsemise reeglid

Selleks, et luua vabatsooni, esitab huvitatud isik Maksu- ja Tolliametile taotluse. Vabatsooni loomine peab olema põhjendatud majanduslikust küljest, teiste sõnadega vaadeldakse, kas vabatsoon annab kasumit nii riigile, kui ka eraettevõttele. Vabatsoon luuakse Vabariigi Valitsuse korraldusega, Maksu- ja Tolliameti poolt Rahandusministeeriumile esitatud ettepaneku alusel. Vabatsoon luuakse tähtajaliselt, Eestis asuvad vabatsoonid on loodud tähtajaga kuni 31.03.2011¹⁴.

¹² Denissova, D. *op.cit.*

¹³ Euroopa Nõukogu määrus nr 565/80 põllumajandustoodetele antavate eksporditoetuste ettemaksete kohta. Internetis:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1980:062:0005:005:ET:HTML>

¹⁴ Vabariigi Valitsuse (edaspidi VV) korraldus 710-k, VV korraldus 709-k, VV korraldus 708-k

Vabatsoonis on lubatud mistahes tööstus-, kaubandus- või teenindustegevus. Kuid analoogselt peab selline tegevus olema majanduslikult põhjendatud. Majandusliku põhjenduse hindamisel vaadatakse eelkõige, kas loodetav majanduslik kasu soovitud tegevusest tuleneb otseselt selle tegevuse läbiviimisest vabatsoonis. Toll ei pea taotlust põhjendatuks, kui soovitud tegevust on võimalik teha ka väljaspool vabatsooni ja vabatsoon ei lisa sellele tegevusele täiendavat lisaväärtust. Vastavalt Rahandusministri määrusele¹⁵ nr 92 art 3 peab vabatsoonis tegutsemiseks isikul olema tegutsemise luba, mille toll väljastab tähtajaliselt isiku taotluse alusel.

Vabatsooni valdaja peab järgima määrukses kehtestatud nõudeid, ta vastutab järelevalve korraldamise eest, tema kaudu toimub infovahetus vabatsooni operaatorite ja Maksu- ja tolliameti vahel, ta informeerib vabatsoonis tegutsevaid isikuid vabatsooni töökorraldusest ja muudest vabatsooni territooriumil kehtivatest eeskirjadest.¹⁶

Vabatsoonis on kauba hoidmisele kehtestatud ranged nõuded, vabatsooni operaator peab¹⁷:

- Ühtse põllumajanduspoliitika (*CAP*) alla kuuluvat kaupa hoidma eraldi tähistatuna ja ei tohi ladustada koos ühendusevälise kaubaga, vabas ringluses oleva ühenduse kaubaga ning ühenduse kaubaga, mille suhtes rakendatakse ekspordi tolliprotseduuriga kaasnevaid meetmeid;
- Hoidma kauba niisugusel viisil, mis võimaldab teostada üksikute kaubasaadetiste tolliläbivaatust (v.a puiste- ja vedelkaup);
- Pidama elektroonset laoarvestust, mis annab ülevaate ladustatud kauba arvelevõtmisest, kauba paiknemisest ja kaubaga tehtud toimingutest vabatsoonis ja vabalaos, kauba arvelt mahakandmisest ja vabatsoonist või vabalaost väljastamisest;
- Säilitama dokumente, mille alusel kaup laoarvestusse kantakse ja tolli nõudmisel need esitada.

Seega, vabatsoonis tegutsemine on keeruline protsess, mis nõuab palju ressursse ja aega. Samuti on vabatsooni tõkestamata tegutsemiseks vajalik kvalifitseeritud tööjõud, kindel arengukava ja range kord.

¹⁵ RTL 2008, 3, 32

¹⁶ Rahandusministri määrus (edaspidi RM) nr 92 § 17

¹⁷ samas, §§ 11,12

1.3.2. Vabatsoonide tüübid

Eestis asuvad vabatsoonid on oma olemuselt tollivabad tsoonid, milles soodustuse moodustab vabastus tollimaksudest ja muudest impordimaksudest ning kaubanduspoliitilisest meetmetest.

Praegusel hetkel on Euroopa Liidus kahte tüüpi vabatsoone. Esimese tüübi vabatsoon on konventsionaalne ehk klassikaline, teine on mittekonventsionaalne ehk vabatsooni režiimiga ala.

I kontrollitüübi vabatsooni toimimise põhimõtted¹⁸:

- üldjuhul vabatsooni toimetatud kauba kohta ei pea tollideklaratsiooni esitama, kaup kantakse üksnes laoarvestusse
- vabatsoonist kauba väljatoimetamisel, mujale ühenduse territooriumile, tuleb iga kord tõendada tollile, kas kaubal on ühenduse staatus või tuleb teostada mitteühenduse kaubale ettenähtud tolliformaalsused
- vabatsoon tuleb ümbritseda püsiva piirdega, mis peab vastama tollieeskirjades kehtestatud nõuetele (nt olema vähemalt 2 m kõrge, täies pikkuses ligipääsetav ja valgustatud jne)
- vabatsoonis tegutsevatelt isikutelt üldjuhul tagatist ei nõuta
- toll teostab tollikontrolli vabatsooni piiril, sisse- ja väljapääsudel ning ka vabatsooni sees
- toll on ööpäevaringselt kohal
- I kontrollitüübi vabatsoon ei saa olla regulaarsete laevaliinide lähte- ja sihtpunktiks

I kontrollitüübi vabatsoon on nn klassikaline vabatsoon. See on piiratud ala nõuetekohaste sisse- ja väljapääsudega. Põhiline erinevus II kontrollitüübi vabatsoonist seisneb piiride olemasolus ja tolli kohalviibimises ja tollideklaratsiooni vormistamises kauba paigutamiseks vabatsooni. Ettevõtjate jaoks sellise tüübi vabatsooni kasutamine on mugavam ja soodsaim, sest ei ole vaja esitada tollideklaratsiooni (säilitab aega), ettevõtjalt

¹⁸ Denissova, D. *op.cit.*

ei nõuta tagatist (säilitab raha). Eestis vastab antud hetkel seaduses kehtestatud tingimustele ainult Muuga vabatsoon.

II kontrollitüübi vabatsoon¹⁹:

- andmed kauba kohta esitatakse tollile tollideklaratsioonil
- kauba staatust tõendavaid dokumente kasutatakse vajadusel
- vabatsooni kauba ladustamiskohad peavad vastama tolliladude suhtes kehtivatele nõuetele
- vabatsoonis tegutsevatelt isikutelt nõutakse üldjuhul tagatist
- tollikontroll põhineb laovarvestuse kontrollil
- tolli kohalolek ei ole vajalik
- randuda võivad ühenduse tolliterritooriumil regulaarse tegevad laevad

Eeltoodud andmetest selgub, et II kontrollitüübi vabatsoon on nn vabatsooni tunnustega ala, kus kauba ladustamise ja käsitlemise kord põhiliselt erineb I kontrollitüübi vabatsoonist. Selle kontrollitüübi vabatsooni haldamine on lihtsam, see ei nõua palju ressursse (nt turvalisuse tagamiseks), aga ettevõtjate jaoks seal tegutsemine ei ole nii soodne, nagu I kontrollitüübi vabatsoonis (sest on vajalik tagatis; deklaratsiooni esitamine on kohustuslik). Eestis tegutseb kaks II tüübi vabatsooni – Sillamäel ja Valgas.

Esimene Eesti vabatsoon oli avatud 1997. aasta detsembrikuus Muuga sadamas²⁰. Peale selle vabatsooni oli Eestis loodud veel kolm vabatsooni:

- 12. jaanuaril 1999. a. loodi Sillamäe vabatsoon²¹
- 3. märtsil 1999. a. loodi Võru vabatsoon²²
- 8. märtsil 1999. a. loodi Valga vabatsoon²³

Nendest neljast vabatsoonist eksisteerivad praegu ainult kolm - Muuga, Sillamäe ja Valga vabatsoonid.

¹⁹ Denissova, D. *op.cit.*

²⁰ VV korraldus 708-k

²¹ VV korraldus 709-k

²² VV korraldus 295

²³ VV korraldus 710-k

Kuna vabatsoonide geograafiline asukoht on väga tähtis, siis asuvad need vabatsoonid kohtades, kus on meie riigi kõige tähtsamad liiklussõlmed. Muuga vabatsoon asub Eesti suuremas kaubasadamas mille kaudu käib olulisem osa Eesti kaubavahetusest. Sillamäe vabatsoon asub kiiresti areneva Sillamäe sadama territooriumil, mis on ELi kõige idapoolsem sadam. Valga vabatsoon asub Eesti-Läti piiri lähedal, kuid see asukoht on kaotanud oma aktuaalsust peale Eesti ja Läti liitumist EL-ga mille tõttu riikidevaheline piir ei mängi olulist rolli kaubavahetuses.

Võru vabatsoon ei pakkunud huvi ettevõtjatele, seega seda enam ei ole. See juhtus sellepärast, et Võru geograafiline asukoht ei olnud sobiv, meri ja kõik peamised maanteed (Tallinna, Peterburi ja Riia suunal) on linnast kaugel.

1.3.3. Eestis tegutsevad vabatsoonid

1997. aastal loodi Muuga sadama territooriumil esimene Eesti vabatsoon. Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 210 otsustati luua vabatsoon ASi Tallinna Sadam Muuga sadama piiritletud maa-alal. Geograafiliselt on Muuga sadam oluline koht Eesti majanduses, see on meie riigi „merevärv”. Euroopa Liiduga liitumisel võeti VV-s vastu otsus, et Muuga vabatsoon on I kontrollitüübi vabatsoon. See on piiritletud ala, mis vastab EL Tolliseadustikus kehtestatud nõuetele.

Seaduses on määratletud, et vabatsoonide tegutsemine on ajaliselt piiratud. Muuga vabatsoonil on Vabariigi Valitsuse tegutsemisluba kuni 31. märtsini 2011. a.

Töö kirjutamise hetkel tegutseb Muuga vabatsoonis 20 ettevõtet, nende seas ka Eesti ainus konteineriterminaal Muuga CT tootlusega 2,8 mlj tonni aastas²⁴.

Sillamäe vabatsoon loodi 1999. aastal Ida-Virumaal Sillamäe linnas ASi Silmet Grupp kasutuses oleval maa-alal. Vabatsooni pind on umbes 600 ha. Sellel territooriumil asub ka Sillamäe sadam, mis oli avatud 14. oktoobril 2005. aastal. Sillamäe vabatsoonis on olemas

²⁴ AS-i Muuga CT kodulehekülj: <http://www.muuga-ct.com/index.html>

nii sadam, kui raudtee, mida on võimalik kasutada maailmaga ühenduse pidamiseks. Sillamäe vabatsoon on II kontrollitüübi vabatsoon.

Sillamäe vabatsoonis tegutseb hetkel 10 ettevõtet. Kõige suurem nendest on Silmet AS, üks suurematest haruldase muldmetalli tootjatest Euroopas. Samuti selles vabatsoonis asub mitu õli- ja naftaterminaali, asub AS Alexela Sillmäe Terminaal ja muud operaatorid.

Vabariigi Valitsuse 8. märtsi 1999 aasta korraldusega nr 312 loodi vabatsoon Valgamaale. Selle suurus on ca 83 ha. Valga vabatsoon on ka II kontrollitüübi vabatsoon, mis on loodud kuni 31. märtsini 2011.a.

Valga geograafiline asukoht ei ole nii soodne, kui Sillamäel või Muugal, sest puudub juurdepääs merele. See vabatsoon võib pakkuda huvi ainult neile, kelle majanduslikud huvid on seotud Lätiga või transiidiga läbi selle riigi. Lätiga seotuse tagab maantee ja raudtee olemasolu. Samuti, nagu eelnevalt oli mainitud, Valga vabatsoon kaotas oma aktuaalsust seoses Eesti ja Läti liitumisega Euroopa Liiduga, mille tagajärjeks on riikidevaheliste piiride tähtsuse vähendamine.

Valga vabatsoonis tegutseb üks ettevõtte, AS ERTS Valga vabaterminaal, see on tolli- ja ladustamisteenuseid osutav ettevõtte, seal töötab 22 inimest, kus 16 inimest tegelevad vabatsooni opereerimisega.

2. SILLAMÄE JA VALGA VABATSOONIDE TEGEVUSE ALTERNATIIVID 2011. AASTAL

2011. aastal jõustub modifitseeritud EL tolliseadustik, kus on muudetud vabatsoonidega seotud sätted. Kahest kontrollitüübist on jäetud alles ainult üks ja see muudatus paneb raske valiku ette need ettevõtted, mis tegutsevad II tüübi vabatsoonides. 11 firmat peavad otsustama, mismoodi edaspidi oma tegevust jätkata.

Selle töö autor pakub välja omapoolsed võimalikud variandid, mis võivad abiks olla selle valiku tegemisel. Igal variandil on oma plussid ja miinused, seega iga ettevõtte peab ise tegema õige, kõige parema valiku enda jaoks. Väljapakutud alternatiivid on mõeldud ka kasutamiseks abimaterjalina II kontrolltüübi vabatsooni valdajate poolt, kelle ees seisab samasugune valikuprobleem. Autor pakub kolme tegutsemise alternatiivi – üleminekut II kontrollitüübi vabatsoonist I-sse, tollilao kasutamist või ajutise ladustamise protseduuri.

Pakutavad alternatiivid on hinnatud kolmest vaatenurgast – tolli, vabatsoonis tegelevate ettevõtete ja vabatsooni omanike poolt.

Muude variantide all pakub autor neid alternatiive, mida on küll võimalik kasutada, kuid neil esineb olulisi puuduseid: alternatiivi elluviimine võib osutuda mõtetuks, või nõuab liiga palju kulutusi ja aega. Näiteks, iga ettevõtte võib lõpetada oma tegevuse vabatsooni territooriumil ja alustada seda iseseisvalt, aga selline variant ei sobi neile, kelle põhiline tuluallikas on kas soodustused, mille annab vabatsooni kasutamine, või toetused, mis on seotud kauba paigutamisega vabatsooni.

2.1. Alternatiiv I: üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I kontrolltüübile

Peatükis 1.4. on toodud I ja II kontrolltüübi vabatsoonide erinevused ja sealt selgub, et I kontrolltüübi vabatsooni haldamine on palju keerulisem ja aeganõudvam protsess kui II

kontrollitüübi vabatsooni haldamine, see nõuab rohkem raha- ja inimressursse, kuid see on kõige parem tegutsemise alternatiiv.

Ettevõtetele, mis praegu tegutsevad II kontrollitüübi vabatsoonides, sobib see variant kõige paremini. Nende jaoks asi läheb lihtsamaks. Vabatsooni operaatorite osalemine vabatsooni ümbertegemises ei ole vajalik, seega nad võivad säästa oma aega ja raha. Samal ajal I kontrollitüübi vabatsoonides tegutsemine on palju lihtsam, sest seal ei ole vaja tollideklaratsiooni esitada, samuti ei nõuta tagatist. I ja II kontrollitüübi vabatsoonidel on samasugused soodustused, seega ettevõtted midagi ei kaota. Kuid selline alternatiiv ei sobi ettevõttele, kelle tegevus seisneb regulaar-laevareiside korraldamises. II kontrollitüübi vabatsoonis oli selline tegevus lubatud, I – mitte. Nende jaoks alternatiiv puudub, sest sätteid, mis andsid soodustust sellele tegevusele, modifitseeritud EL TS ei sisalda.

II kontrollitüübi vabatsoonide valdajatele on ka I alternatiiv kõige sobivam, kuid reorganiseerimine vajab palju raha, seega see variant nõuab investeringuid või siis valdajad peavad võtma laenu. Kui vabatsooni valdajal on motivatsioon I kontrollitüübi vabatsoonile üle minna (s.t. kõik operaatorid on nõus sellega) ja selleks eelarves on ette nähtud vajalik summa, siis selle alternatiivi on võimalik kasutada.

Vabatsooni valdajad samuti peavad arvestama asjaoluga, et I kontrollitüübi vabatsooni haldamine on keerulisem ja see nõuab rohkem inim- ja raharesursse. Tööjõu ümberõpetamine nõuab palju aega, samuti on inimeste koolitamine väga kulukas.

Veel üheks miinuseks I kontrollitüübi vabatsooni valdajate jaoks saab olema EL TS säte, mis ei luba regulaarset laevaliini korraldamist selles vabatsoonis. Sillamäe vabatsoonis oli avatud regulaarne laevaliin Sillamäe - Kotka, mis aitas arendada riikidevahelist sidet, soodustas turismi Ida-Virumaale ja oli populaarne soome turistide seas. Samuti oli see mugav transiidifirmadele, sest niisugune liin lihtsustas tolliformaalsused – ei olnud vaja lõpetada maanteetransiiti ja avada meretransiiti – kaup tuli nagu maantee kaudu. Kui Sillamäe vabatsoon muudab oma staatuse, siis niisuguse laevaliini olemasolu on võimatu. Selle probleemi lahendusena on randumiskoha vabatsooni koosseisust kõrvaldamine.

Tolli jaoks II kontrollitüübist I –sse üleminek on seotud lisakulutustega täiendava tööjõu osas. Negatiivseks aspektiks on see, et I kontrollitüübi vabatsoonile peab toll pöörama

rohkem tähelepanu – järelevalve teostamiseks ja vabatsooni sujuva toimimise tagamiseks peab toll olema ööpäevaringselt kohal. I kontrollitüübi vabatsoon nõuab suuremat arvu koolitatud tolliametnikke, on vaja raha nende õpetamiseks ja vabatsoonis on vaja ehitada eraldi tollihoone, seega I alternatiivi valimisel tollil on vaja lähtuda oma eelarve suuruselt ja ametnike arvu suurendamise võimalusest. Positiivseks küljeks on see, et üha rohkem ettevõtteid võivad kasutada seda võimalust, seega eelarvesse hakkab laekuma rohkem raha.

Kokkuvõtteks võib öelda, et alternatiiv sobib kõige paremini vabatsoonis tegutsevatele ettevõtetele, kuid vabatsooni valdajatelt nõuab tegevuse ümberkorraldamine täiendavaid investeeringuid. Maksu- ja tolliameti jaoks see alternatiiv sobib juhul, kui on olemas ressursid lisatööjõu jaoks ja need vahendid on majanduslikult õigustatud.

2.2. Alternatiiv II: tolliladu

Vastavalt Rahandusministri määrusele nr 100, tolliladu on selle pidaja kasutuses olev tolli poolt tollilaona aktsepteeritud hoone, ruum või tolli poolt aktsepteeritud viisil selgelt märgistatud ruumi osa, taraga piiratud või tolli poolt aktsepteeritud viisil selgelt märgistatud valvatav territoorium või vedelike ladustamiseks ettenähtud statsionaarne mahuti, tolliladu võib olla ka Eestis registreeritud punkrilaev.

Tolliladu võib olla²⁵:

- avalik tolliladu, kus osutatakse laoteenust,
- privaattolliladu, kus võib kaupa hoida ainult selle tollilao pidaja,

Avalikud tolliladod asutatakse reeglina sadamate, raudteejaamade ja lennuväljade territooriumile või nende lähedusse ja rahvusvaheliste automagistraalide lähedusse ning sageli koos tolliterminaliga. Privaattolliladod asutatakse nende kasutajate jaoks sobivasse kohta. Tollilaoks võib olla ka Eestis registreeritud punkrilaev. Avaliku tollilao eelduseks on, et laopidaja on kohustatud teenust pakkuma kõigile soovijale, kusjuures kauba

²⁵ Eesti Ekspedeerijate Assotsiatsioon. 2002. Ekspedeerija käsiraamat. Tallinn, 120

ladustajaks võib olla iga asjaomane ühenduse isik, kes esitab või kelle esindaja esitab tollile kauba ja vastava tollideklaratsiooni.

Privaattolliladu ehk eratolliladu on tolliladu, mida võib kauba ladustamiseks kasutada ainult laopidaja. Laopidaja ei pea olema selle kauba omanikuks, ta võib lihtsalt olla selle kauba saajaks. Eratollilao puhul tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et kauba ladustajaks on alati tollilao pidaja ise, kusjuures tollilao pidajal jääb õigus valida, kellele ta ladustamise teenust osutab.

Tolliladu on üks võimalikest alternatiividest, mida on võimalik kasutada II tüübi vabatsooni asemel. Muidugi, sisaldab see piiratud omadusi ja ei sobi mõnede ettevõtetele, kuid omad positiivsed küljed on ka olemas.

Tollilao ja II kontrollitüübi vabatsooni kasutamisel on järgmised sarnasused:

1. kauba tavalised käitlemistoiimingud on lubatud (kauba säilitamiseks ja kahjustumise vältimiseks vajalikud toimingud; pakendite parandamine; kauba sorteerimine ja komplekteerimine; kauba müügiks ja transportimiseks ette valmistamine; kütusele erimärgistamiseks lisaainete lisamine²⁶);
2. tollilaos tolliladustamisel oleva kauba omandiõigus võib ühelt isikult teisele üle minna tingimusel, et tegemist on kaubaga, mis eksporditakse 3. riikidesse (kuid vabatsoonis oli müük 0% käibemaksumääraga lubatud ka EL kauba jaoks);
3. tuleb esitada ülddeklaratsiooni, nagu vabatsoonis;
4. ladustamine ei ole ajaliselt piiratud;
5. tolliladu võimaldab kauba hoidmist ilma tollimaksu tasumata ja teiste mittetariifsete meetmete kohaldamiseta.

Ühenduse kauba omaniku vahetusel vabatsoonis oli võimalik kohaldada 0% käibemaksumäär, kuid tollilaos see on võimalik ainult 18% määraga. 0% maksumääraga EL kauba võõrandamine on lubatud ainult maksulaos²⁷, aga ainult juhul, kui see suunatakse viivitamata maksuladustamisele või kaup on maksuladustatud ja tehinguga ei kaasne kauba maksuladustamise lõpetamine. Samuti maksulaos on võimalik hoida ainult kauba, mis on kirjeldatud EL Kuuenda Direktiivi lisa J, seega valik on piiratud:

²⁶ RM määrus nr 92 §

²⁷ KMS § 15 lg 3 p 11

- metallid – tina, vask, tsink, nikkel, alumiinium, plii, indium;
- põllumajanduse tooted – teravili, õliseemned ja õliviljad, pähklid, oliivid, terad ja seemned, röstimata kohv, tee, kakaooad, toorsuhkur, kartul, taimeõli jms;
- kemikaalid mahtkaubana;
- mineraalõlid;
- hõbe ja plaatina.

Kuna II tüüpi vabatsooni reeglid on analoogsed tolliladustamise protseduuri reeglitele, oleks tollilao staatusele üleminek kõige vastuvõetavam, sest see ei too kaasa töö korraldamise olulist reorganiseerimist ja ei nõua suuri investeeringuid.

Eelpool mainitud selgub, et see alternatiiv sobib ettevõtetele, kelle põhiline tegevus on kaupade ladustamine ja hoidmine. Ettevõtte võib tolliterritooriumile toimetatud kaupa deklareerida tolliladustamisele tollilattu, impordimaksu tasumata ja kindlusetundega et kaupa hoitakse tolli järelevalve all, kuid tollilaos ei ole võimalik kasutada erinevaid maksusoodustusi EL kaupade jaoks, mis olid lubatud II kontrolltüübi vabatsoonides KMS-i poolt.

Tolli huvides on tolliladu hea tegutsemise võimalus, see ei nõua nii palju tolliametnikke järelevalve teostamiseks. Tolliladu on hea alternatiiv II kontrolltüübi vabatsoonile, aga see sobib ainult piiratud ringi ettevõtjatele. See variant ei sobi neile, kes tegeleb EL kauba omaniku vahetusega.

2.3. Alternatiiv III: ajutine ladustamine

Sellest hetkest alates, kui kauba ettenähtud kohta saabumisest on tollile teatatud, kuni kaubale tollikäitlusviisi määramiseni, loetakse kaup ajutiselt ladustatuks.

Ajutise ladustamise kohad on:

- 1) tolliterminal, kus võivad kaupa hoida kõik seda tolliterritooriumile toimetavad isikud²⁸;
- 2) hoiukoht, kus võib kaupa hoida ainult kindlaksmääratud kasutaja.

Tolliterminali ja hoiukoha pidajaks on Eesti isik. Tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastab asukohajärgne maksu- ja tollikeskus.

Tolliterminali, hoiukoha ja II kontrollitüübi vabatsoonide vahel on olulised erinevused, mis mängivad suurt rolli sobivama alternatiivi valimisel. Esiteks, hoiukoht ei või paikneda piiril asuvas tollikontrolli tsoonis, tolliterminal asutatakse maismaal, reeglina sadamate, raudteejaamade ja lennuväljade territooriumile või nende lähedusse ja rahvusvaheliste automagistraalide lähedusse, aga vabatsooni asukoht, nagu oli juba varem mainitud, paikneb olulisemate liiklussõlmede juures. Teiseks, vabatsooni kauba paigutamiseks oli vaja esitada ülddeklaratsiooni, hoiukoha jaoks on vaja esitada ladustamisteadet ja sisenemisdeklaratsiooni, tolliterminalis ladustamisel peale ladustamisteadet on vajalik ülddeklaratsioon²⁹. Rääkides toimingutest, mida on võimalik teostada ladustatud kaubaga, on vaja meeles pidada, et hoiukohas ja tolliterminalis EL TS-i poolt lubatud ainult lihtsamad tehingud³⁰, nagu kauba läbivaatuse teostamine, pakendi parandamine, kauba sorteerimine ja komplekteerimine jms. Kauba võõrandamine (sh omaniku vahetus) hoiukohas ja tolliterminalis on keelatud, samal ajal kui vabatsoon võimaldas seda. Vabatsoonis oli lubatud igasuguse kauba ladustamine, kusjuures ajaline piir puudus, hoiukohas ei saa hoida ravimeid, narkootilisi ja psühhotroopseid aineid, tubakat, tubakatooteid, alkoholi, mootorikütust ning mootori- ja kütteõli³¹ ja on kehtestatud ajalised piirangud³².

Tolliterminali või hoiukohta on mugav kasutada sellel juhul, kui ettevõtte peamine eesmärk on oma või teiste ettevõtete kauba suhteliselt lühiajaline ladustamine. Kaupade hoidmine ajutisel ladustamisel tolliterminalis ja tolliladustamisel tollilaos võimaldab edasi lükata (kuid mitte kauaks) impordimaksude tasumise aega kuni kauba tegeliku

²⁸ RM määrus nr 100 §13

²⁹ samas, §§ 15, 16

³⁰ samas, § 24

³¹ samas, § 20

³² samas, § 26

kasutuselevõtmiseni ning sel kombel vabaksjäänud rahalisi vahendeid otstarbekamalt kasutada.

Seoses sellega, et ajutisel ladustamisel olevat kaupa ei tohi töödelda, eksisteerivad ajalised piirangud ja puudub võimalus kauba omaniku vahetuseks, paljudele ettevõtetele see variant ei sobi.

3. SILLAMÄE JA VALGA VABATSOONIS TEGUTSEVATE ETTEVÕTETE TEGEVUSE ALTERNATIIVIDE ANALÜÜS 2011. AASTAL

Selle töö põhiliseks uurimismeetodiks on kasutatud SWOT – analüüs, mis on strateegiline planeerimisvahend, millega hinnatakse projekti või äriettevõtte tugevaid külgi (inglise keeles strengths), nõrku külgi (weaknesses), võimalusi (opportunities) ja ohte (threats). Selle analüüsi raames määratletakse äriettevõtte või projekti eesmärk ja selgitatakse välja seda eesmärki soodustavad ja mittesoodustavad sisemised ja välimised faktorid³³. Selles peatükis kasutab autor ka läbiviidud küsitluse tulemusi (vt Lisa 1).

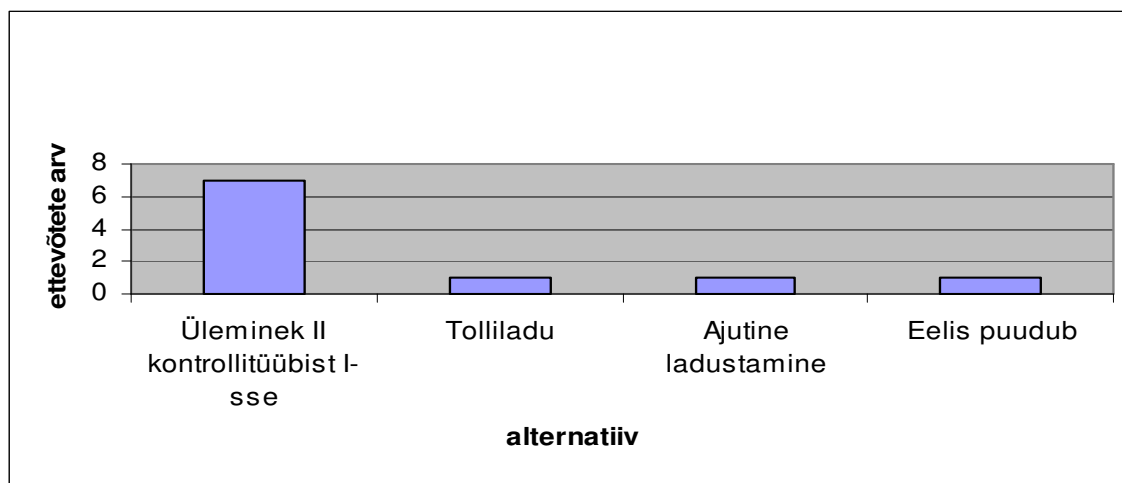
Küsitlus oli tehtud Sillamäe ja Valga vabatsioonides tegutsevate operaatorite seas. Kokku oli küsitletavaid isikuid 11. Autori poolt oli koostatud küsimustik, kus olid esitatud küsimused ettevõtte tegevusalade kohta ja oli küsitud ettevõtte arvamust uuritava probleemi kohta.

Küsimustik oli koostatud eesti (vt Lisa 1) ja vene keeles. See sisaldas 11 küsimust ja oli jaotatud 2. plokki: 1) ettevõtet iseloomustavad andmed; 2) eelistatavad alternatiivvariandid ja nende valikupõhimõtted. Ankeedid saadeti ettevõtete ametlikule e-aadressile. Autor sai tagasi 10 vastustega ankeeti, seega osales küsitluses 10 ettevõtet.

Analüüsi tegemisel vaatles autor uuritavat probleemi II tüüpi vabatsioonis tegutsevate ettevõtete seisukohalt – püüdes välja selgitada nende jaoks positiivseid ja negatiivseid külgi. Autori arvates seisab nende ees väga suur probleem ja seega on vaja pöörata sellele rohkem tähelepanu.

Küsitluses jooksul selgus, et rohkem kui pool (70%) küsitletud ettevõtetest soovib jätkata oma tegevust I kontrollitüüpi vabatsioonis (vt Joonis 1). See variant on kõige parem nende arvates, sest see annab palju võimalusi edaspidiseks ettevõtluse arendamiseks.

³³ SWOT-analüüs. <http://www.juhtimine.ee/?op=body&id=4&art=159> 15.02.2008



Joonis 1. Probleemi lahendamise eelistused

Ankeedi esimeses osas olid küsimused ettevõtete peamistest kaubavoogude suundadest, ja vastuse analüüsimisel selgus välja, et kaubavood on järgmised:

1. EL riigid – Läti, Leedu, Soome, Poola, Saksamaa
2. Kolmandad riigid – peamiselt Sõltumatute Riikide Ühendus - Venemaa, Ukraina, Valgevene, Kasahstan, Kõrgõstan;
3. Lisaks Aasia ja Põhja ning Lõuna-Ameerika riigid.

3.1. I alternatiivi analüüs

I alternatiivina oli toodud üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I kontrollitüübile. Esimesest pilgust peale tundus see variant kõige sobilikum, samuti küsitluse tulemusena oli see kõige enam valitud alternatiiv (70%).

Nagu graafikust 1 on näha, I alternatiivil on tugevaid külgi ja võimalusi rohkem, kui nõrgemaid külgi ning ohtusid. Tehtud analüüsi ja küsitluste tulemused tõestavad, et I alternatiiv on ettevõtete jaoks kõige sobivam. küsitluse andmete põhjal kogus see alternatiiv nii palju pooldajaid sellepärast, et selle tugevad küljed ja võimalused kaaluvad oluliselt üles nõrgad küljed ja ohud. I kontrollitüübi vabatsoonides on võimalik kasutada erinevaid maksusoodustusi, ettevõtetele ei ole vaja muretseda uue asukoha pärast, sest

vabatsooni asukoht on väga soodne, samuti vabatsoonis tegutsemine lihtsustab EL klientide tollivormistust nii impordil kui ekspordil.

Tabel 1. I alternatiiv: üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I kontrolltüübile

		I alternatiiv	
		Tugevad küljed	Nõrgad küljed
Sisemised faktorid		<p>On võimalik kasutada samu maksusoodustusi, mis kehtisid II tüüpi vabatsoonis</p> <p>Vabatsooni positiivne maine partnerite silmis on välja kujunenud</p> <p>Asjaajamist ei muudeta</p> <p>Ei ole vaja muuta asukohta</p> <p>Kõik kommunikatsioonid ja vajalikud tegutsemise tingimused on olemas</p> <p>Vabatsooni valdaja vastutab vabatsooni muutmise ja sellega seotud formaalsuste eest</p> <p>Vabatsooni valdaja tagab turvalisuse</p> <p>Toll on ööpäevaringselt kohal</p> <p>Geograafiline asukoht on soodne - võimalus kasutada vabatsooni infrastruktuuri</p> <p>Sadama ja raudtee kasutamise võimalus on olemas (Sillamäe vabatsooni puhul, Valgas sadam puudub)</p> <p>Tagatist ei ole vaja maksta – raha säästmise</p> <p>Kõik vajalikud hooned ja rajatised on olemas</p>	<p>II tüüpi vabatsoonist üleminek I-sse sõltub vabatsooni valdajast - ta võib loobuda sellest</p> <p>Ülemineku protsess on pikk ja keeruline</p> <p>On vaja inimesi ümber õpetada, et nad oskaksid teostada kõiki I tüübiga seotud formaalsusi</p> <p>Ettevõtte territoorium on piiratud – kui ettevõtte tahab laieneda, võib esineda ruumi puudus</p>
		Võimalused	Ohud
Välimised faktorid		<p>Arendamise võimalus - on võimalik kasutada soodustusi, toetusi, mida pakub vabatsoon</p> <p>Investorite ja partnerite kaasamine - tegutsemine vabatsoonis on majanduslikult kasulik</p> <p>Toll tagatist ei nõua</p> <p>Konkurentide arv on väike - Eestis on ainult 3 vabatsooni, kus tegutsevad ettevõtete arv on väike</p>	<p>Vabatsooniga seotud seadused võivad muutuda – mõned soodustused või isegi vabatsoonid võivad kaduda</p> <p>Ettevõtte vajadused ja prioriteedid võivad muutuda - vabatsooni kasutamine võib olla mittekasulik või ei ole vajalik</p>

I tüüpi kasutamise positiivsed küljed mõjutavad soodsalt ettevõtete eelarvet, kuna see variant ei nõua reorganiseerimist ja aitab kaasa ettevõtte tegevuse arendamisele. Samal ajal iga ettevõtte peab ise vaatama, mis on tähtis, sest ühtede ettevõtete prioriteediks on areng, teistel – kasumi suurendamine. Vabatsooni valdajast oleneb palju, alustades vabatsooni

tüübist lõpetades selle töökorraldamisega (nt tööaja kinnitamine, pääslate asukoht), selline sõltuvus võib olla negatiivse aspektina, aga üldjuhul vabatsooni operaatorite huvisid alati arvestatakse.

Nagu oli juba mainitud, kinnitasid küsitluse tulemused I alternatiivi populaarsust. Üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I kontrolltüübile on kõige sobivam ettevõtjate jaoks, sest see säilitab maksusoodustuste kasutamise võimaluse ja ettevõttele ei ole vaja teha palju reorganiseerimist oma töös.

3.2. II alternatiivi analüüs

Teise alternatiivina selles töös oli toodud tollilao staatuse saamine. Tollilao kasutamine sobib ettevõtetele, kes kasutavad vabatsooni põhiliselt kauba ladustamiseks. Tollilao erinevate tüüpide vahel on parima variandi valikuvõimalus. Selle alternatiivi valis üks kümnest küsitletud ettevõttest. SWOT-analüüsi abil on välja toodud seda varianti iseloomustavad jooned (vt Tabel 2).

Tabel 2. II Alternatiiv: tolliladu

		II alternatiiv	
Sisemised faktorid	Tugevad küljed	Nõrgad küljed	
	On olemas erinevad tollilao tüübid – võib valida sobivama Sobib ettevõttele, mis ladustab kaupa Privaattollilao pidaja on sõltumatu Puuduvad kauba hoidmise ajalised piirangud Kui kaup on tollilattu paigaldatud, ei ole vaja maksta tollimaksu ja teisi mittetariifseid tollimeetmeid ei ole vaja kohaldada – põhimõtteliselt kehtivad samad soodustused, mis vabatsoonis	Asukoht võib olla mittesoodne On vaja esitada tagatise Tollilao pidamine on kallis	
Välised faktorid	Võimalused	Ohud	
	On lubatud kauba omanikuvahetus Ettevõtte võib arendada oma ladustamis teenuse osa Teatud ühenduse kaupade hoidmiseks on võimalus kasutada ka maksuladu On võimalus kauba ümbertöötlemiseks (tollil loal – nt kütusele erimärgistamise värvainete lisamine)	On vähe võimalusi arendamiseks Tegevust reguleerivad sätted võivad muutuda	

Ülaltoodust selgub, et tollilao kasutamine pakub palju võimalusi. On olemas võimalus kauba omanikku vahetada. Samuti saab Euroopa Liidu tingimustes tollilaos tolliladustamise tolliprotseduurile paigutada kolmandate maade kaupu ning eelfinantseeritud eksporditoetusega teatud ühenduse põllumajandustooteid. EL TS artikkel 106 lõige 1 punkt a sätestab, et kui on majanduslik vajadus ja see tollijärelevalvet ei kahjusta, võib toll lubada hoida tollilaos muid kaupu. Otsustades asutada oma tollilao, ettevõtte võib säästa oma raha. Nagu vabatsoonis, tollilaos olev kaup on kindlustatud, tolliladod omavad tunnustust toidukaupade ja toidutoorme käsitleuseks. 2. peatükis olid toodud tollilao ja vabatsooni sarnasused ja nende abil on näha, et see alternatiiv ei nõua reorganiseerimist ja ei hõlma palju ressursse. Tollilao kasutamise puudusena võib olla selle asukoht – mitte nii soodne, nagu vabatsooni asukoht.

Kokkuvõtteks võib öelda, et tollilao kasutamise variant on hea, aga peab arvestama järgmiste asjaoludega: tootmine on lubatud seestöötlemise protseduuri raames, teatud

maksusoodustused puuduvad. See alternatiiv sobib ladustamisteenuseid osutavatele ettevõtetele.

3.3. III alternatiivi analüüs

Kolmandaks alternatiiviks on ajutise ladustamise võimaluse kasutamine. Nagu oli juba kirjutatud 2. peatükis, ajutise ladustamise kohana võib olla kas tolliterminaal või hoiukoht. Mõlematel on omad plussid ja miinused, seega on SWOT-analüüs tehtud mõlema kohta eraldi.

Tabel 3. III alternatiiv: ajutine ladustamine – hoiukoht

		III alternatiiv	
Sisemised faktorid	Tugevad küljed	Nõrgad küljed	
	Asutatakse kauba saaja jaoks sobivasse kohta Ei ole vaja esitada ülddeklaratsiooni (on vaja sisenemisdeklaratsioon) Kauba eest vastutab hoiukoha pidaja-s.t. ettevõtte ise	Võib ladustada kaupa, mis on ettenähtud hoiukoha pidajale (ta on kas kauba saaja või selle omanik) Ei või asuda tollikontrollitsoonis Puudub võimalus kütuse hoidmiseks, samuti mitmete teiste toodete hoidmine on keelatud Kauba tootmine on keelatud Kauba põhiline muutmine on keelatud Ladustamise aeg on piiratud Toll võib nõuda tagatist Peale ladustamist on lubatud ainult teatud tolliprotseduurid	
Välimised faktorid	Võimalused	Ohud	
	Ettevõttel on suurem ülevaade kaubavoogudest kuna ta ise on kauba saajaks või omanikuks ja seega saab ta oma logistilise tegevusi paremini planeerida.	Tegevust reguleerivate sätete muutmine	

Hoiukoha kasutamise võimalus sobib ainult ettevõtetele, kelle eesmärk on kaupa ladustada lühikeseks ajaks ja kelle kauba varud on piisavalt suured, et selle jaoks tasub hoiukohta pidada. Hoiukoha eelisena on asjaolu, et selle pidaja (omanik ise) saab oma logistilise tegevusi paremini planeerida ja kauba kontrollida, kuid ettevõtetele, kes tegelevad

mootorkütuse ning mootori- ja kütteõli tootmisega ja ladustamisega, see alternatiiv ei sobi, sest määruse järgi on hoiukohas keelatud selliste kaupade hoidmine.

Tolliterminali ja tollilao kõrval on hoiukoht alternatiivne ladustamise võimalus tollikontrolli all olevale kaubale. Sisuliselt on tegemist pehme variandiga olemasolevatele tolliladustamisvormidele³⁴. Hoiukoht võimaldab kasutada vana skeemi - kaup liigub piiriületamisel importija lattu, mis on saanud hoiukoha luba. Aruandlus ja laovarvestus on hoiukohas sarnane tolliterminalide ja tolliladude omaga. Kuigi hoiukoha eest vastustab selle pidaja, võib laovarvestuse ja muude dokumentide haldamiseks kasutada tollindusele spetsialiseerunud ettevõtete abi, et loodetud kokkuvõid terminalide vältimisest ei pööraks hetkega suureks rahaliseks kaotuseks.

Tabel 4. III alternatiiv: ajutine ladustamine – tolliterminal

		III alternatiiv	
		Tugevad küljed	Nõrgad küljed
Sisemised faktorid		Nõrgemad nõuded laovarvestusele Ei ole vaja esitada tollideklaratsiooni	On vaja esitada ülddeklaratsiooni ja teha ladustamisteadet Tuleb esitada tagatist Lubatud on ainult kõige lihtsamad toimingud kaubaga Kaupa võib hoida piiratud aja jooksul
		Võimalused	Ohud
Välised faktorid		Võib juurde saada ka tollilao luba, kus ajalisi piiranguid ei ole	Tegevust reguleerivate sätete muutmine

Hoiukoha ja tolliterminali teenust võib kasutada ainult piiratud ettevõtete arv, seda hoidmise spetsiifiliste tingimuste tõttu. Suur arv puuduseid on kompenseeritav võimalusega ise valida sobivaim tolliterminal (asukoha järgi) või siis oma hoiukoha asutamisega. Kauba eest tolliterminalis vastutab selle terminali pidaja.

³⁴ Tammeväli, J. 1999. Hoiukoht päästab tollilao kasutamisest – Äripäev, 14.12.99.

Kokkuvõtteks tahaks öelda, et ajutine ladustamine on alternatiiv, mille valis ainult üks ankeedile vastaja, sellest järeldan, et see ei sobi paljudele ettevõtetele. See firma, kes valis sellise variandi, soovib hakata kasutama ajutist ladustamist koos teiste alternatiividega, et vaadata, mis paremini sobib.

KOKKUVÕTE

Vabatsoonid mängivad olulist rolli väliskaubanduses, võimaldades ettevõtjatele paindlikumad võimalused kaupade maale toimetamisel ja kaupade ladustamisel. Euroopa Liidu Tolliseadustiku vabatsone puudutavate sätete muutmise on probleem 11 ettevõtetele, mille seas on niisugused suur-ettevõtted nagu haruldase muldmetalli tootja Silmet ja kütuse-ettevõtte Alexela. Võimalike alternatiivide mitteteadmise võib mõjutada kahjumi teket, mistõttu kannatab ka Eesti riigieelarve. Käesolevas uurimistöös seati eesmärgiks töötada välja probleemi lahendused II kontrollitüübi operaatorite jaoks, milleks oli vaja leida ja analüüsida kõik võimalikud alternatiivid. Autor on seisukohal, et uurimistöös püstitatud ülesanded täideti ja seatud eesmärk saavutati.

Selle uurimistöökäigus selgus, et kõige otstarbekamalt on võimalik kasutada kolme varianti: II kontrollitüübi vabatsoonist üleminek I kontrollitüübile, tolliladu või ajutise ladustamise võimaluse kasutamine. Teised alternatiivid kas nõuavad palju aega või rahalisi ressursse, seetõttu uurimistöös neid ei kajastata.

Esimene leitud alternatiividest on üleminek II kontrollitüübi vabatsoonist I-sse. See variant on kõige sobivaim II kontrollitüübi vabatsoonide operaatorite jaoks. Niisugune võimalus võimaldab kaotuseta jätkata oma tegevuse, samuti ei ole vaja asukohta muuta. Esimene variant võib sobida ka II kontrollitüübi vabatsoonide valdajatele, sellepärast et see annab võimaluse vabatsoonina tegutsemiseks ka edaspidi. Samal ajal selle alternatiivi oluliseks puuduseks on ülemineku kulukus ja keerulisus, sest peab olema täidetud terve rida tingimusi. I kontrollitüübi vabatsoonidel peab olema piir ja nõuetekohased sisse – ja väljapääsud, peab olema tagatud turvalisus jne. Need ettevõtted, kes valivad selle variandi, peavad arvestama, et üleminek sõltub vabatsooni valdajast ja peavad olema valmis teiste variantide kasutamiseks.

Tolliladude kasutamine on teine alternatiiv, mis võimaldab lahendada uurimistöös püstitatud probleemi. Sellise variandi vastuvõtmine sobib ettevõtetele, kes põhiliselt osutavad laoteenust. Toodud variant on neile kasulik sellepärast, et nad võivad tolliladu

kasutada piiramatut aja jooksul, samuti on võimalus valida kõige sobivama asukohaga ja tüübiga tolliladu.

Kolmanda alternatiivina on ajutise ladustamise võimalus tolliterminalis või hoiukohas. Selline variant on sarnane teise alternatiiviga, kuid siiski on nende vahel märkimisväärsed erinevused. Esiteks, on võimalik valida kohta, kus ladustada kaupu – tolliterminalis või hoiukohas. See valik sõltub kauba liigist (sest hoiukohas on keelatud tubaka, alkoholi, narkootiliste ainete, mootorkütuse ja kütteõlide ladustamine) ja kauba ladustamise eesmärgist (kas importimiseks või mõni teise tolliprotseduuri kohaldamiseks). Teiseks, see alternatiiv sobib mitte ainult ladustamisteenust osutavate ettevõtete jaoks, vaid ka ettevõtetele, kes on sunnitud ladustama kaupa suurtes kogustes. Viimastel ettevõtetel on võimalus asutada hoiukoht neile sobival territooriumil.

Iga eeltoodud probleemi võimalikest lahendustest on põhjendatud ning väärivad arvestamist alternatiivide valikul. Kuid iga ettevõtte peab iseseisvalt otsustama, kumb variant, arvestades majandusliku mõju, on kõige sobivam nende jaoks.

Selle uurimistöö tulemused võivad olla kasutatud nii II kontrollitüübi vabatsoonide operaatorite, kui ka Maksu- ja tolliameti poolt.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. AS-i Muuga CT kodulehekül: <http://www.muuga-ct.com/index.html>
2. Csiszarik, M. 2005. Some specific features of european free economic zones. Miskolc-Egyetemváros: University of Miskolc, Internetis: www.uni-miskolc.hu/uni/res/kozlemenyek/2005/pdf/csiszarik.doc
3. Denissova, D. Vabatsoon ja vabaladu. <http://www.emta.ee/?id=858> 20.03.2008
4. Eesti Ekspedeerijate Assotsiatsioon. 2002. Ekspedeerija käsiraamat. Tallinn
5. EL tolliseadustiku rakendussätted (EMÜ nr 2454/93). Internetis:<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/et/consleg/1993/R/01993R2454-20060701-et.pdf>
6. Euroopa Liidu tolliseadustik (EMÜ nr 2913/92). 12.10.1992. Internetis: http://www.emta.ee/failid/eu_cc.pdf
7. Euroopa Nõukogu määrus nr 565/80. põllumajandustoodetele antavate eksporditoetuste ettemaksete kohta. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1980:062:0005:005:ET:HTML>
8. European Commission. Free zones in existence and in operation in the Community, as notified by the Member States to the Commission. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/procedural_aspects/imports/free_zones/list_freezones.pdf 30.03.2008
9. Lee, C. 2005. Development of Free Economic Zones and Labor Standards: A Case Study of Free Economic Zones in Korea. New York: Cornell University, Internetis: <http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=intlvf>
10. Maksu- ja tolliamet. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt väljastatavate litsentsi- ja järelevalvedokumentide esitamisest tollile 2008. aastal. <http://www.emta.ee/?id=23587> 20.03.2008
11. Niit, M. 2002. Mis on vabatsoon ja kuidas seal tegutseda? – Eesti majanduse teataja nr 3, 12-14

12. Nõukogu kuues direktiiv, kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta — ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas. Internetis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:09:01:31977L0388:ET:PDF>
13. Rahandusministri määrus nr 92 Täiendavad juhised vabatsoonis ja vabalaos tegutsemiseks ning tegutsemisloa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise kord. 23.04.04. – RTL, 2004, 50, 872, RTL 2008, 3, 32 Internetis: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=845195>
14. Rahandusministri määrus nr 100 nõuded tollilaole, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord. 27.04.2004 – RTL 2004, 54, 919, RTL 2008, 3, 32
15. Shenzhen government online. Overview of Shenzhen. <http://english.sz.gov.cn/gi/> 25.03.2008
16. SWOT-analüüs. <http://www.juhtimine.ee/?op=body&id=4&art=159> 15.02.2008
17. Tammeväli, J. 1999. Hoiukoht päästab tollilao kasutamisest – Äripäev, 14.12.99.
18. Tolliseadus. 13.04.2004. – RT I 2004, 28, 188, RT I 2007, 11, 50 Internetis: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12789007>
19. Vabariigi Valitsuse korraldus nr 708-k Muuga sadama vabatsoon. 10.09.04. – RTL, 2004, 124, 1942. Internetis: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=799733&replstring=33>
20. Vabariigi Valitsuse korraldus nr 709-k Sillamäe vabatsoon. 10.09.04. – RTL, 2004, 124, 1943. Internetis: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=799737&replstring=33>
21. Vabariigi Valitsuse korraldus nr 710-k Valga vabatsoon. 10.09.04 – RTL, 2004, 124, 1944. Internetis: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=799741&replstring=33>
22. Макогон, Е., Лясенко, Е., Кравченко, В. 2004. Региональные экономические связи и свободные экономические зоны. Донецк: Альфа Пресс

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В связи с изменением Таможенного кодекса Европейского Союза (в дальнейшем ЕС) изменились положения, касающиеся деятельности свободных зон 2 типа. По новым правилам свободные зоны 2 типа должны реорганизовать свою деятельность к 2011 году. Целью данной работы является поиск возможных вариантов данной проблемы, найденные альтернативы должны быть в согласии с правовыми актами Эстонии и ЕС, а также выгодны для предприятий-операторов свободных зон 2 типа.

При написании дипломной работы автор использовал два основных метода исследования: анкетирование и SWOT-анализ. Была составлена анкета на эстонском и русском языках, которая была разслана предприятиям, действующим в свободных зонах 2 типа. На основании полученных ответов и описанных автором альтернатив был сделан SWOT – анализ.

В результате данной работы были найдены три альтернативы, более всего подходящие для дальнейшей деятельности предприятий-операторов свободных зон 2 типа. Первой, и наиболее выгодной альтернативой, является переход из свободной зоны 2 типа в свободную зону 1 типа. Этот вариант является наиболее выгодным с экономической точки зрения, так как в свободной зоне 1 типа сохраняются все налоговые льготы, что действовали в свободной зоне 2 типа. В тоже время этот вариант является наиболее трудоемким, так как переход требует очень много ресурсов - как временных, так и финансовых. В качестве второй альтернативы автор предложил использовать возможности таможенного склада, так как это тоже дает возможность использовать налоговые льготы, однако существуют и ограничения (например, в отношении товаров ЕС). Третьим вариантом является временное складирование товара, этот вариант выгоден для предприятий, занимающихся кратковременным складированием товара.

Данная дипломная работа полезна для предприятий-операторов свободных зон 2 типа и также может быть использована Налогово-таможенным департаментом реорганизации деятельности, связанной со свободными зонами 2 типа.

LISAD

Lisa 1. Ankeet (eesti keeles)

Lugupeetud vastaja!

Orienteeruvalt aastal 2011 jõustub moderniseeritud Euroopa Liidu tolliseadustik, mis ei sisalda enam juriidilist alust II tüüpi vabatsoonide asutamiseks ja toimimiseks - jäävad alles vaid I tüüpi vabatsoonid.

Alljärgnev küsimustik on üheks osaks suuremast uurimisest, mis keskendub II tüüpi vabatsoonide võimalike alternatiivide analüüsile.

See küsimustik on suunatud kõigi II tüüpi vabatsoonides tegutsevatele ettevõtjatele ning selle eesmärgiks on uurida Teie kui vabatsooni operaatore tulevikuplaani seoses II tüüpi vabatsoonide eksistentsi lõppemisega aastal 2011.

Küsimustik on jaotatud 2 blokki:

- 1) ettevõtet iseloomustavad andmed;
- 2) eelistatavad alternatiivvariandid ja nende valikupõhimõtted.

Tuleb valida sobiv(ad) vastusevariant(did) ja/või vastata pisut pikemalt. Teretulnud on ka iga küsimuse juures lisakommentaariid.

Loodan väga, et leiate aega seda väikest küsimustikku täita. Teie antud vastuseid kasutatakse ainult teaduslikel eesmärkidel. Konfidentsiaalsus on garanteeritud.

Ette tänades,

Irina Skorobogatova

Sisekaitseakadeemia maksunduse ja tolli eriala 3.kursuse tudeng

I Andmed ettevõtte kohta

1. Kirjeldage lühidalt oma majandustegevust:

- Kauba ladustamine
- Kauba ekspedeerimine
- Kaubavedu
- Tolliagentuuri teenused
- Kauba tootmine/töötlemine
- Muu.....

2. Kui palju töötajaid töötab teie ettevõttes?

.....

3. Märkige peamised riigid, kellega te puutute kokku oma igapäevase majandustegevuse raames:

- EL-riigid
.....
.....
- 3.riigid
.....
.....

4. Märkige ettevõtte aastakäive (ligikaudne keskmine)

.....

II Eelistatavad alternatiivid ja nende valikupõhimõtted

5. Kas küsitluse probleem on oluline Teie ettevõtte jaoks (täpsustage miks!)?

- Väga oluline
- Oluline
- Ei oska öelda
- On väheoluline
- Ei ole üldse oluline

Põhjendus:.....
.....
.....

6. Kas olite sellest probleemist varem teadlikud?

- Jah
- Ei

Kui vastasite “jah”, jätkake küsimusega 7, kui “ei” , siis küsimusega 8.

7. Kuidas saite probleemist teada?

- Vabatsiooni valdaja informeeris
- Koolitustel
- EL komisjoni veebilehelt
- Pressist
- Muu.....

8. Kas Teie ettevõtte tegevust on võimalik teostada ka väljaspool vabatsiooni (st vabatsiooni ei lisa sellele tegevusele täiendavat lisaväärtust)?

- Jah
- Ei (täpsustage miks)

.....
.....
.....

- Muu

.....
.....
.....

9. Kas moderniseeritud EL tolliseadustiku jõustumine mõjutab Teie ettevõtte tegutsemist?

- Jah (täpsustage kuidas!)

.....
.....
.....
.....

- Ei
- Ei oska öelda

10. Teie ettevõtte tegutseb vabatsoonis, kuna:

- Vabatsoonis on võimalik kasutada erinevaid maksusoodustusi
- Vabatsoon on ettevõtlust ja investeringuid soodustav keskkond
- Tegemist on hea geograafilise asukohaga
- Muu.....

.....
.....
.....

11. Missugune alternatiivvariantidest sobiks Teile kõige paremini (st mis staatuses Te tahaksite jätkata oma tegevust tulevikus)?

- I tüüpi vabatsooni operaator
- Tollilao pidaja
- Tolliterminali pidaja
- Hoiukoha pidaja
- Muu

.....

Aitäh vastamise eest!